

Toplumsal Sorunlar ve Çözüm Önerileri

SB.6.1.3. Toplumsal hayatta karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerilerini müzakere edebilme

HATIRLAYALIM

- Toplumsal sorun: toplumun büyük kesimini etkiler ve çözümünü toplu hareket gerektirir; bireysel durumlar bu iki ölçütü karşılamaz.
- Atalarımız vakıflarla sorunlara çare aramıştır: bulaşıcı hastalıklar (Sivas, 1321), israf (İstanbul, 1613), afet sonrası onarım (İstanbul, 1549).
- Doğal afetler, çevre kirliliği, göç, salgın hastalıklar ve gıda israfı günümüzün toplumsal sorunlarıdır.
- Çözüm önerisi özgün, uygulanabilir, sürdürülebilir olmalı ve toplumsal fayda sağlamalıdır; duyarlı ve sorumlu kişi sorunlara ilgisiz kalmaz.

1 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki kartlarda dört durum verilmiştir. Toplumsal sorun ölçütlerine göre hangi kartlardaki durumlar toplumsal sorundur?

A Bir ilçede hava kirliliği her yıl artıyor.**B** Ece'nin bisikletinin lastiği patladı.**C** Bir ilde içme suyu günlerdir kesik.**D** Bir öğrenci ödevini evde unuttu.

- A** A ve C **B** A ve B **C** B ve D **D** C ve D

2 TABLOYU TAMAMLA

Görseldeki vakfiye kartlarından yararlanarak her vakfın hangi toplumsal soruna yöneldiğini tabloya yazınız. İlk satır örnektir.

Bulaşıcı Hastalıkları
Tedavi Vakfı
Sivas · 1321

İsrafı Önleyen
Vakıf
İstanbul · 1613

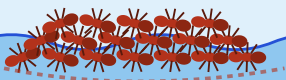
Afet Sonrası Bakım
ve Onarım Vakfı
İstanbul · 1549

Vakıf	Kuruluş	Yöneldiği sorun
Bulaşıcı Hastalıkları Tedavi Vakfı	Sivas, 1321	bulaşıcı hastalıklar
İsrafı Önleyen Vakıf	İstanbul, 1613	israf
Afet Sonrası Bakım ve Onarım Yapan Vakıf	İstanbul, 1549	afet sonrası onarım

3 KISA CEVAP

Görselde su baskınında yuvası su altında kalan ateş karıncalarının oluşturduğu sal görülmemektedir. Karıncaların bu davranışı, toplumsal sorunlarla baş etme bakımından insanlara ne öğretir?

su baskını

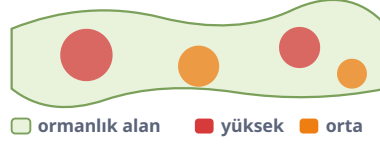

ateş karıncalarının salı · yarısı suyun üstünde, yarısı altında

Zorluklar birbirine tutunup birlikte hareket ederek aşılır; toplumsal sorunların çözümü de toplu hareket gerektirir.

4 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Görselde Karadeniz Teknik Üniversitesinde geliştirilen TOYTOS sisteminin çalışma biçimi gösterilmiştir. Bu sistem, toplumsal sorunlarla mücadelede hangi yaklaşıma örnektir?

TOYTOS · yangın tehlike haritası**Erken uyarı**

- A** Sorun ortaya çıktıktan sonra zararı onarmak **B** Sorunu önceden tahmin edip erken uyarıyla önlemek
C Sorunun çözümünü yalnız bireylere bırakmak **D** Sorunun çözümünü başka kurumlara devretmek

5 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Toplumsal sorunlarla ilgili ifadelerden doğru olanların D, yanlış olanların Y kutusunu işaretleyiniz.

	D	Y
Toplumsal sorunun ölçütlerinden biri, çözümünün toplu hareket gerektirmesidir.	☒	☐
Doğaya atılan plastikler yalnız görüntü kirliliği oluşturur, deniz canlılarına zarar vermez.	☐	☒
Dünya Gıda Günü her yıl 16 Ekim'dir.	☒	☐
Bir çözüm önerisinin özgün olması yeterlidir; uygulanabilir olması gerekmez.	☐	☒
Plastik, cam, kâğıt ve metal atıkları ayrı biriktirmek çevre kirliliğini önlemeye katkı sağlar.	☒	☐

6 KISA CEVAP

Görseldeki grafik, doğduğu ülkeden başka bir ülkede yaşayanların dünya genelindeki sayısını göstermektedir. Bu sayının 100 milyonu aştığı ilk yıl hangisidir? 1990 ile 2010 arasındaki artış kaç milyondur?

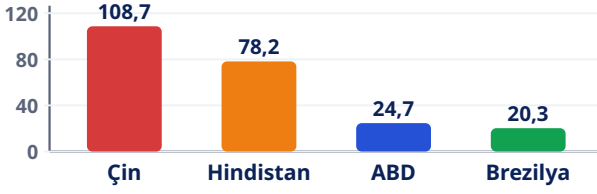
Doğduğu ülkeden başka ülkede yaşayanlar (milyon kişi)

1980 (102 milyon). Artış 221 – 153 = 68 milyondur.

7 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki grafik 2024 verilerine göre dört ülkede evlerde bir yılda israf edilen gıda miktarını göstermektedir. Grafiğe göre aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

Evlerde bir yılda israf edilen gıda (milyon ton, 2024)

- A Hindistan'daki israf, ABD'dekinin üç katından fazladır.
- B Brezilya'daki israf ABD'dekinden fazladır.
- C Çin'deki israf, Hindistan'dakinin tam iki katıdır.
- D Dört ülkede israf edilen miktarlar birbirine yakındır.

11 AÇIK UÇLU - DÜŞÜN

Görseldeki kartta bir grubun okuldaki atık sorununa çözüm önerisi yazılmıştır. Öneriyi dört ölçüte göre değerlendiriniz; zayıf bulduğunuz bir yönünü ve bunu iyileştirecek bir düzenlemeyi yazınız.

GRUP ÖNERİSİ - okulda atık sorunu

Yılda bir gün "Atık Günü" düzenleyelim: o gün herkes evdeki plastik ve kâğıt atıkları okula getirsin, toplananlar geri dönüşüme gönderilsin.

☐ özgün ☐ uygulanabilir ☐ sürdürülebilir ☐ toplumsal fayda

Örnek: Öneri özgün ve toplumsal fayda sağlar; ancak yılda tek gün yapılacağı için sürdürülebilir değildir.

Düzenleme: Her sınıfa kalıcı geri dönüşüm kutusu konulup atıklar her hafta toplanabilir.

8 SIRALAMA

"Çözüm Köşesi" çalışmasının adımlarını 1'den 4'e kadar sıralayınız.

- 1 Gruplar kurulur; seçilen toplumsal sorunun nedenleri listelenir.
- 4 Önerilerin güçlü ve zayıf yönleri geri bildirilir; öneri düzenlenip paylaşılır.
- 2 Neden listeleri sınıfla paylaşılır; benzerlikler ve farklılıklar tabloya işlenir.
- 3 Özgün, uygulanabilir ve sürdürülebilir çözüm önerileri geliştirilir.

9 TABLOYU TAMAMLA

Her olayın hangi toplumsal sorun türüne örnek olduğunu tabloya yazınız. İlk satır örnektir.

Olay	Sorun türü
Rize ve Artvin'de sel ve heyelan olması	doğal afet
Plastik atıkların Karadeniz'de birikmesi	çevre kirliliği
2024'te 2,6 milyondan fazla kişinin il değiştirmesi	göç
Her gün yaklaşık 12 milyon ekmeğin çöpe gitmesi	gıda israfı
Kovid-19'un dünyada 7 milyon can alması	salgın hastalık

10 BOŞLUK DOLDURMA

Cümlelerdeki boşlukları kutudaki kelimelerle doldurunuz. Bir kelime artacaktır.

18 Aralık Baharat İpek 12 çevre kirliliği

1. Uluslararası Göçmenler Günü **18 Aralık** tarihine denk gelir.
2. Türkiye'de her gün yaklaşık **12** milyon ekmek çöpe gider.
3. Kara vebanın ticaret yollarıyla, özellikle **İpek** Yolu'yla yayıldığı sanılmaktadır.
4. Yabancı maddelerin havaya, suya ve toprağa karışıp çevrenin niteliğini bozmasına **çevre kirliliği** denir.

12 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarına uyan kelimeleri kutulara yazınız. Turuncu kutulardaki harfler, atalarımızın toplumsal sorunlara çare için kurduğu kurumun adını verir.

14. yüzyılda 75-100 milyon kişinin ölümüne yol açan hastalık: kara ...

V E B A

Ateş karıncalarının suda oluşturduğu yüzen yapı

S A L

On dalga hâlinde dünyayı etkileyen salgın

K O L E R A

Kuzey Afrika'da orman yangınlarına yol açan rekor ...

S I C A K L I K

Son yüzyılın en güçlü depremini yaşayan Kuzey Afrika ülkesi

F A S

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

VAKIF

13 EŞLEŞTİRME

Soldaki kavramların açıklamalarını sağdaki listeden bulunuz; harfleri kutulara yazınız.

C 1. duyarlılık	a) Yaptıklarının sonuçlarını kabul edip üstlenmek
a 2. sorumluluk	b) Yabancı maddelerin çevrenin niteliğini bozması
e 3. israf	c) Çevrede olup bitenlere ilgisiz kalmamak
b 4. çevre kirliliği	d) Toplumun büyük kesimini etkileyen durum
d 5. toplumsal sorun	e) İhtiyaçtan fazlasını ölçüsüzce harcamak

14 ÇOKTAN SEÇMELİ - DÜŞÜN

Rize ve Artvin'deki selde köy yolları kapanmış; mahsur kalan turistler helikopterle tahliye edilmiş, altyapı hasarları ekiplerce giderilmiş ve tarım arazilerinde hasar tespiti yapılmıştır. Bu çalışmalar, toplumsal sorunun hangi ölçütünü gösterir?

- A Toplumun yalnız küçük bir kesimini etkilemesini
- B Çözümünün toplu hareket etmeyi gerektirmesini
- C Bireysel çabayla çözülebilecek bir durum olmasını
- D Zamanla kendiliğinden ortadan kalkmasını